

BỒI DƯỠNG GIÁO VIÊN THÔNG QUA HOẠT ĐỘNG SINH HOẠT CHUYÊN MÔN, THI GIÁO VIÊN DẠY GIỎI CÁC CẤP Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ

Vũ Thị Thu Hà
 Trường THCS Lê Ngọc Hân
 Email: vuthithuha31@gmail.com

Tóm tắt: Sinh hoạt chuyên môn là hoạt động giúp cho việc thực hiện hoạt động dạy học có hiệu quả, đồng thời nâng cao trình độ chuyên môn cho tất cả các thành viên tham dự hướng tới dạy học phát triển năng lực nhằm việc nâng cao chất lượng chuyên môn đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông năm 2018. Thực tế hiện nay các tổ nhóm chuyên môn các nhà trường không giao việc hay không dám trao cho họ nhiệm vụ trách nhiệm nhóm trưởng, tổ trưởng chuyên môn nên GV không phát huy được sở trường và phát huy năng lực riêng của mình. Vì vậy người quản lý nên trao cho GV trẻ làm công tác nhóm trưởng tổ trưởng chuyên môn để họ được thể hiện mình, để học cố gắng tìm tòi trau dồi kiến thức.

Từ khóa: Bồi dưỡng giáo viên, sinh hoạt chuyên môn, giáo viên giỏi, trường trung học cơ sở

TEACHER TRAINING THROUGH PROFESSIONAL ACTIVITIES AND THE EXCELLENCE TEACHER COMPETITION AT VU THI THU HA MIDDLE SCHOOL

Vu Thi Thu Ha
 Le Ngoc Han Secondary School
 Email: vuthithuha31@gmail.com

Abstract: Professional activities are essential for effective teaching and learning, while also enhancing the professional skills of all participants, aiming to develop competencies that improve the quality of education in line with the 2018 general education curriculum. Currently, many professional groups in schools do not assign tasks or hesitate to give responsibilities to group leaders or heads of professional teams, which prevents teachers from utilizing their strengths and developing their individual capabilities. Therefore, management should assign young teachers to be group leaders or heads of professional teams so they can express themselves and strive to seek knowledge.

Keywords: Teacher training, professional activities, excellent teachers, middle school.

Nhận bài: 07/01/2025

Phản biện: 22/01/2025

Duyệt đăng: 08/02/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Công tác bồi dưỡng thường xuyên phải gắn kết chặt chẽ với việc triển khai đánh giá giáo viên (GV) và cán bộ quản lý theo chuẩn nghề nghiệp và theo chỉ đạo đổi mới giáo dục của Ngành để từng bước cải thiện và nâng cao năng lực đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục qua từng năm. Cán bộ quản lý, GV học tập bồi dưỡng thường xuyên để cập nhật kiến thức về chính trị, KT –XH, bồi dưỡng phẩm chất chính trị, đạo đức nghề nghiệp, phát triển năng lực dạy học, năng lực giáo dục và những năng lực khác theo yêu cầu của vị trí việc làm, yêu cầu chuẩn nghề nghiệp nói chung và GV THCS nói riêng. Phát triển năng lực tự học, tự bồi dưỡng của CBQL, GV; năng lực tự đánh giá hiệu quả bồi dưỡng thường xuyên; năng lực tổ chức, quản lý hoạt động tự học, tự bồi dưỡng GV của nhà trường. Có nhiều hình thức bồi dưỡng GV như: Tự bồi dưỡng thường xuyên qua mạng, bồi dưỡng thông qua sinh hoạt tổ chuyên môn và theo phương châm học tập suốt đời, bồi dưỡng chuyên môn thông qua hình thức tham gia các cuộc thi do trường, quận và thành phố tổ chức. Hoạt động bồi dưỡng chuyên môn GV cũng là

cách thức thực hiện tốt định hướng chương trình GDPTM cần thực hiện đồng bộ ngay từ việc lập kế hoạch môn học, thống nhất kế hoạch bài dạy, cho từng tiết, từng môn, từng chủ đề tiếp tục duy trì những điểm mạnh, những kinh nghiệm cần tiếp tục đổi mới hơn trong việc lập kế hoạch bài học. Đặc biệt xác định được mục tiêu, hướng giải quyết vấn đề từng nội dung bài học để từ đó có sự thống nhất chỉ đạo chuyên môn, thay đổi cách đánh giá, hình thức tổ chức dạy học, đồng thời cải biến hơn trong công tác quản lý đem lại hiệu quả, nâng cao chất lượng giáo dục đáp ứng yêu cầu đổi mới. Tất cả các khâu đó cần phải có sự thống nhất trao đổi trong các buổi sinh hoạt nhóm chuyên môn đi đến thống nhất cách thức triển khai một bài học cụ thể thông qua các chuyên đề, các cuộc thi GVĐG các cấp.... Hoạt động thi GVĐG được cụ thể hóa yêu cầu và mục tiêu sau:

Là hoạt động chuyên môn nghiệp vụ sâu, rộng của các trường THCS và phòng Giáo dục và Đào tạo; được tổ chức định kỳ nhằm tuyển chọn, công nhận và suy tôn giáo viên đạt danh hiệu GVĐG

cấp THCS; tạo điều kiện để GV thể hiện năng lực, học tập, trao đổi kinh nghiệm về giảng dạy; tổ chức lớp học; khai thác sử dụng sáng tạo, hiệu quả phương tiện, đồ dùng dạy học; thực hiện chương trình Giáo dục phổ thông (GDPT);

Góp phần triển khai các phong trào thi đua trong trường học; khuyến khích, động viên, tạo cơ hội để rèn luyện, tự học và sáng tạo. Qua hội thi, phát hiện, tuyển dụng và nhân rộng những điển hình tiên tiến, góp phần tạo động lực phát triển sự nghiệp giáo dục của nhà trường và toàn ngành;

Hội thi là một trong những căn cứ để đánh giá thực trạng đội ngũ, từ đó xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng nhằm nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho GV, đáp ứng yêu cầu đổi mới dạy học, đổi mới kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển năng lực học sinh.

Hội thi được tổ chức tập trung như một ngày hội về chuyên môn, đảm bảo tính khách quan, trung thực, công bằng, có tác dụng giáo dục, khuyến khích động viên giáo viên học hỏi, trao đổi, truyền đạt, phổ biến kinh nghiệm giảng dạy, nghiên cứu giáo dục. Đặc biệt quan tâm đến việc thực hiện cuộc vận động “Chống tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục” và phong trào xây dựng “Trường học thân thiện, học sinh tích cực”.

- Phát hiện, công nhận, tôn vinh giáo viên đạt danh hiệu GVĐG và nhân rộng những điển hình tiên tiến, góp phần thu hút sự quan tâm của các lực lượng xã hội tham gia giáo dục học sinh, tạo động lực phát triển sự nghiệp giáo dục của mỗi địa phương và của toàn Ngành;

- Tạo động lực cho GV phấn đấu, hoàn thiện bản thân, nâng cao chất lượng giáo dục, phát triển nghề nghiệp đáp ứng yêu cầu đổi mới dạy học, đổi mới kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển năng lực học sinh của các môn dự thi nói riêng và các bộ môn văn hóa nói chung.

- Góp phần nâng cao hiệu quả sinh hoạt chuyên môn và đẩy mạnh các phong trào thi đua dạy và học trong trường học; khuyến khích, động viên, tạo cơ hội cho giáo viên rèn luyện, tự học, sáng tạo, học hỏi, trao đổi, truyền đạt, phổ biến kinh nghiệm trong công tác giảng dạy đối với GV cấp THCS.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng công tác bồi dưỡng GV thông qua hoạt động sinh hoạt chuyên môn, thi GV dạy giỏi các cấp ở trường THCS

2.1.1. Thực trạng bồi dưỡng thường xuyên

thông qua hoạt động sinh hoạt chuyên môn hiện nay ở trường THCS

Về nhân lực làm công tác tổ trưởng/nhóm trưởng chuyên môn

Lựa chọn GV làm công tác tổ trưởng chuyên môn, nhóm trưởng chuyên môn, từ trước đến nay hay dựa vào cảm tính, lấy GV có tuổi vì cho rằng họ dạy lâu năm có nhiều kinh nghiệm mà quên mất lực lượng GV trẻ hiện nay năng động dám nghĩ dám làm và luôn có tinh thần đổi mới trong khi GV có tuổi lại ngại thay đổi. Tuy nhiên, lực lượng trẻ lại ít kinh nghiệm dạy học trong khi các nhà trường hiện nay chưa thực sự chú trọng vào việc bồi dưỡng chuyên môn cho lực lượng trẻ.

Các buổi sinh hoạt chuyên môn từ trước đến nay vẫn luôn nặng hình thức, người chủ trì nêu ra vấn đề sau đó lấy ý kiến đồng thuận và chốt vấn đề. Với GV trẻ thì không dám tự tin để đưa ra quan điểm của mình vì vậy nảy sinh ít nhiều tư tưởng áp đặt trong mỗi buổi sinh hoạt nhóm chuyên môn.

Về nội dung sinh hoạt nhóm chuyên môn:

- Trao đổi bài khó dạy trong tuần và trong tháng
- Thống nhất nội dung ôn tập kiểm tra
- Thống kê kết quả kiểm tra định kì, kiểm tra cuối kì
- Thống nhất nội dung chuyên đề nhằm đảm bảo tỉ lệ yêu cầu số lượng chuyên đề trong tháng, học kì và giai đoạn nhất định.
- Phân công công việc cho các thành viên thực hiện chuyên đề dạy học
- Đề xuất thiết bị đồ dùng dạy học (nếu có)...

Về tần suất sinh hoạt chuyên môn: Theo quy định tần suất SHCM với môn học có từ 02 tiết trở lên thì SHCM 02 lần/tháng vì vậy cứ đều đặn đúng ngày đúng tháng SHCM sao cho đủ số buổi theo quy định.

Về thực trạng xây dựng kế hoạch bài dạy:

Việc xây dựng kế hoạch bài học hiện nay còn gặp nhiều lúng túng mặc dù đã có hướng dẫn cụ thể và mỗi người hiểu theo một cách khác nhau dẫn đến không có sự nhất quán. Xây dựng kế hoạch bài học hiện nay còn gặp nhiều lúng túng với giáo viên trẻ và với giáo viên đã có tuổi. Với GV có thâm niên lâu năm thì tình trạng này luôn bị dập khuôn không có tinh thần đổi mới, cách dạy truyền thống vẫn là dạy chay, nặng thuyết trình, chưa thực hiện dạy học phát triển năng lực học sinh dẫn đến học sinh thụ động. Với GV trẻ

chưa có kinh nghiệm nhiều nặng kiến thức được học, đào tạo trong các trường sư phạm dẫn đến kiến thức ôm đồm với HS.

2.1.2. Thực trạng về công tác thi GV dạy giỏi

Công tác tổ chức thi GV dạy giỏi hàng năm là hoạt động chuyên môn rộng khắp trong ngành giáo dục ở tất cả các cấp. Mỗi năm có hoạt động này diễn ra các Ban giám hiệu của các nhà trường lên kế hoạch chuẩn bị và GV ở các tổ nhóm chuyên môn dự đoán trong năm học này môn nào sẽ được Sở Giáo dục đào tạo lựa chọn làm môn thi? Tâm lý háo hức kèm theo lo lắng với mỗi GV cho đến khi môn thi được công bố. Sau khi công bố các nhà trường bắt đầu vào cuộc cùng với các hoạt động khác của kế hoạch thực hiện nhiệm vụ năm học trong đó có nội dung thi “GV dạy giỏi”. Tuy nhiên cuộc thi GV dạy giỏi cũng có những sự nhìn nhận chưa thực sự khách quan, nhiều nhà trường đã tổ chức triển khai một cách “thái quá” có nghĩa là làm phức tạp vấn đề và nảy sinh tính hình thức, bệnh thành tích trong thi cử... cũng có trường rơi vào tình trạng làm để có, đối phó và kết quả không được như mong muốn.

2.2. Các giải pháp bồi dưỡng chuyên môn thông qua hoạt động sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học và qua cuộc thi GVDG các cấp ở trường trung học cơ sở

2.2.1. Bồi dưỡng chuyên môn thông qua các hoạt động sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học

Xây dựng chuyên đề, kế hoạch bài dạy

- Về phía Ban giám hiệu

Ngay từ đầu năm học, Ban Giám hiệu chỉ đạo các tổ nhóm đề xuất nội dung thực hiện chuyên đề, trên cơ sở đó nhà trường xây dựng kế hoạch thực hiện chuyên đề tổng thể trong một năm học. Các chuyên đề được sắp xếp, bố trí theo từng giai đoạn, dựa trên mức độ cần thiết gắn với khung thời gian trong KHDH.

BGH sắp xếp TKB các nhóm có lịch SHCM trong tuần vào giờ cụ thể, tạo điều kiện cho các nhóm có thời gian chung, có phòng họp riêng trong điều kiện CSVC nhà trường vẫn còn hạn hẹp.

BGH bố trí GV vào dự họp cùng các nhóm kịp thời giải đáp những khó khăn các nhóm đề xuất đồng thời khích lệ, động viên, cổ vũ tinh thần tạo động lực cho các nhóm hăng say trao đổi, rút kinh nghiệm, ghi nhận cố gắng của GV tránh gây áp

lực cho GV.

BGH chỉ đạo các tổ nhóm CM khi thực hiện chuyên đề ở bài học cụ thể không đánh giá giờ dạy mà chỉ góp ý, trao đổi từng hoạt động của GV và HS từ đó rút ra những kinh nghiệm trong quá trình thực hiện chuyên đề sau sao cho phù hợp.

- Về phía tổ nhóm chuyên môn:

Tổ, nhóm chuyên môn họp, thảo luận, lên kế hoạch lựa chọn chuyên đề (đăng kí từ đầu năm). Các chuyên đề được lựa chọn đều hướng tới khai phá những bài mới trong chương trình GDPT 2018.

Tổ, nhóm CM thảo luận, nghiên cứu cơ sở lý luận, xây dựng KHBĐ, bám sát hướng dẫn của CV 5512, hướng tới hình thành và phát triển năng lực, phẩm chất của HS. Thông thường các tiết dạy học đang được thực hiện theo từng bài/tiết trong sách giáo khoa, thay vào đó các tổ/nhóm chuyên môn căn cứ vào chương trình và sách giáo khoa hiện hành, lựa chọn nội dung để xây dựng các chuyên đề dạy học phù hợp. Trên cơ sở rà soát chuẩn kiến thức, kỹ năng, thái độ các hoạt động học dự kiến sẽ tổ chức cho học sinh theo phương pháp dạy học tích cực, xác định các năng lực và phẩm chất có thể hình thành cho học sinh trong mỗi chuyên đề đã xây dựng. Tiến trình dạy học chuyên đề được tổ chức thành các hoạt động học của học sinh để có thể thực hiện ở trên lớp và ở nhà. Mỗi tiết học trên lớp có thể chỉ thực hiện một số hoạt động trong tiến trình sư phạm của phương pháp và kỹ thuật dạy học được sử dụng.

Mỗi bài dạy có thể xây dựng theo chủ đề để thực hiện trong nhiều tiết học; bảo đảm đủ thời gian dành cho mỗi hoạt động giúp cho học sinh thực hiện hiệu quả. Hệ thống câu hỏi, bài tập luyện tập cần bảo đảm yêu cầu tối thiểu về số lượng và đủ về thể loại theo yêu cầu phát triển các phẩm chất, kỹ năng. Hoạt động vận dụng chủ yếu được giao cho học sinh thực hiện ở ngoài lớp học.

Tổ nhóm chuyên môn cử người dạy minh họa chuyên đề: dự giờ, góp ý, rút kinh nghiệm giờ dạy minh họa. Những góp ý, rút kinh nghiệm tập trung vào chuỗi hoạt động học của HS. Để việc trao đổi hiệu quả, các nhóm chuyên môn phát phiếu trao đổi bài học đến từng GV trước giờ thảo luận. Mỗi thành viên tự nghiên cứu trước ở nhà và điền vào phiếu để ngày SHCM cùng đưa ra thảo luận. Trong quá trình thảo luận, tất cả GV trong nhóm chuyên môn lần lượt trình bày ý tưởng mạch bài đã soạn trong phiếu trao đổi bài học. Nhóm trưởng

điều hành thảo luận và thống nhất mạch bài trong nhóm. Tiết dạy minh họa là kết quả làm việc của cả nhóm chuyên môn nên không đánh giá cá nhân riêng lẻ GV. Các thành viên trong nhóm triển khai chuyên đề ở các lớp, các khối. Sau chuyên đề, các nhóm báo cáo kết quả thực hiện chuyên đề về Ban Giám hiệu.

2.2.2. Bồi dưỡng chuyên môn qua các cuộc thi giáo viên dạy giỏi các cấp ở trường trung học cơ sở

Lập kế hoạch tổ chức thi GV dạy giỏi

- + Xây dựng mục tiêu
- + Lựa chọn đối tượng
- + Định hướng kế hoạch dạy học (xây dựng bài giảng theo tinh thần đổi mới, chú trọng đổi mới hình thức tổ chức dạy học).

Trong các tiết học người GV luôn biết vận dụng, đổi mới hình thức tổ chức dạy học sao cho phù hợp. Việc làm đó được thể hiện rõ nhất ở các cuộc thi, các chuyên đề, hội giảng, GV, chính nơi đó buộc GV phải đổi mới. Thông qua các cuộc thi góp phần giúp GV có những định hướng đúng đắn hơn và có điều kiện được hội đồng chuyên môn thẩm định, đánh giá, từ đó có điều kiện áp dụng đại trà theo guồng quay của công cuộc đổi mới.

- Nắm rõ nguyên tắc, điều kiện tiêu chuẩn thi GV dạy giỏi (GVĐG).

- Lựa chọn GV dự thi GVĐG trong năm khi có kế hoạch thực hiện nhiệm vụ năm học của Sở GD&ĐT Hà Nội ban hành đến phòng GD&ĐT các quận, huyện về kế hoạch thi GVĐG ở các bộ môn.

- Hiệu trưởng lên kế hoạch thực hiện nhiệm vụ năm học bao gồm các nội dung yêu cầu trong đó có thi GVĐG. Riêng kế hoạch thi GVĐG sẽ được lập riêng để triển khai từ đầu năm học đến tất cả các tổ nhóm chuyên môn có liên quan đến môn thi. Yêu cầu các tổ chuyên môn lên kế hoạch cụ thể với bộ môn sẽ tham dự trong đó có dự kiến nhân sự.

- Tổ chức hội thi GVĐG cấp trường được lồng ghép ngay trong kế hoạch hội giảng đầu năm, từ đó triển khai tới tất cả GV trong tổ, qua đó lựa chọn, cân nhắc GV dự thi GVĐG cấp trường.

- Triển khai thi GVĐG cấp trường là khâu cuối lựa chọn GV tham dự thi GVĐG cấp quận (có thể có những năm quận tổ chức thi cấp cụm trường). Từ đó, lựa chọn 01 GV xuất sắc nhất dự thi GVĐG cấp quận.

Tổ chức Hội thi GV dạy giỏi các cấp

Kinh nghiệm lựa chọn thi GVĐG tham dự thi GVĐG cấp quận ngoài căn cứ vào điều kiện cần và đủ theo quy định của hội thi của Bộ, Sở, Phòng thì việc lựa chọn GVĐG của trường tham dự thi vô cùng quan trọng bởi giáo viên đó phải có đủ các yếu tố ngoài chuyên môn thì cần phải có bản lĩnh thi đấu, bởi không phải chỉ dạy học sinh của mình, trường mình mà vào các vòng sâu hơn phải dạy học sinh của trường khác vì vậy giáo viên đó đòi hỏi có bản lĩnh nghề nghiệp.

- Xây dựng kế hoạch tổ chức thi GVĐG từ các cấp là kế hoạch rất quan trọng bởi mỗi quận huyện chỉ lựa chọn 02 giáo viên/ môn/ quận dự thi GVĐG thành phố. Mỗi cấp lại có đặc thù riêng, mức độ và yêu cầu cần đạt khác nhau.

- + Lập kế hoạch thực hiện.

- + Phân công giáo viên trong tổ nhóm chuyên môn hỗ trợ.

- + Lựa chọn hình thức tổ chức dạy học phù hợp với bài dự thi.

- Xây dựng bài học cụ thể:

Tiến trình một giờ lên lớp được thiết kế thành 5 hoạt động và cơ bản các hoạt động dựa trên nội dung chương trình và sách giáo khoa hiện hành của môn học.

A. Hoạt động khởi động

B. Hoạt động hình thành kiến thức

C. Hoạt động luyện tập

D. Hoạt động vận dụng

E. Hoạt động tìm tòi, mở rộng

Nội dung và tiến trình tổ chức các hoạt động trong Tài liệu hướng dẫn GV các hoạt động giáo dục được thiết kế cụ thể nhưng giáo viên không nhất thiết phải thực hiện một cách máy móc, đầy đủ các bước theo trình tự mà có thể vận dụng linh hoạt, sao cho HS có thể tham gia các hoạt động học tập một cách hiệu quả nhất.

Căn cứ vào những nhận định và thực nghiệm trên các tiết thi GVĐG các cấp nhà trường cũng đã thu được những kết quả đáng khích lệ không chỉ ở một bộ môn đi thi mà cả ba môn tham dự đều được đánh giá tốt. Qua cuộc thi GV trở nên tự tin hơn, chất lượng chuyên môn vững vàng, học hỏi kinh nghiệm của đồng nghiệp thông qua hoạt động trao đổi chuyên môn bởi mỗi cuộc thi không chỉ GV tham gia đơn lẻ mà hội tụ trí tuệ của cả tập thể, Tăng cường khả năng làm việc nhóm, gắn kết nhau hơn, cộng đồng trách nhiệm trong chuyên môn và cách thức tổ chức các hoạt động cho học sinh.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản trị hoạt động dạy học, giáo dục của nhà trường; bảo đảm tính dân chủ, thống nhất giữa các tổ chuyên môn được kiểm chứng qua cuộc thi GVDG hoạt động chuyên môn được tăng cường. GV thay đổi cách dạy, cách

học; cách đánh giá học sinh học tập; đánh giá theo định hướng phát triển năng lực, phẩm chất của học sinh. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực người học là hình thức tổ chức dạy học phải được thay đổi căn bản. Học sinh được giáo viên hướng dẫn tự học, được tổ chức học theo nhóm.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Thông tư số 21/2010/TT-BGDĐT, ngày 20/07/2010, ban hành điều lệ Hội thi giáo viên dạy giỏi các cấp học Phổ thông và Giáo dục thường xuyên.

Công văn số 4034/SGD&ĐT- GDPT, ngày 26/10/2016 của Sở GD&ĐT Hà Nội, về việc tổ chức Hội thi Giáo viên dạy giỏi thành phố môn Toán, Công nghệ, Mỹ thuật & Âm nhạc cấp THCS, năm học 2016-2017.

Kế hoạch số 77/KH-PGD của quận Hai Bà Trưng, ngày 07/11/2016 về việc tổ chức hội thi Giáo viên dạy giỏi THCS môn Toán, Công nghệ, Mỹ thuật, Âm nhạc cấp Quận, năm học 2016-2017.

Công văn số 3232/SGD&ĐT-GDPT, ngày 27/09/2017 về việc Tổ chức Hội thi GVDG thành phố môn Ngữ văn, Lịch sử và GDCD cấp THCS, năm học 2017-2018.

Văn bản số 3958/SGD&ĐT-GDPT, về việc tổ chức hội thi GVDG Thành phố môn Hóa học, Địa lí, Thể dục cấp THCS năm học 2018-2019 của Sở GD&ĐT Hà Nội.